

## نرم افزار زوترو (Zotero) چیست؟

### مقدمه

شناسایی منابع، جمع آوری اطلاعات و ذخیره سازی به شیوه ای که امکان بازیابی و استفاده از آنها به سهولت امکان پذیر باشد، یکی مسائلبسیار مهم در فرآیند تحقیق بشمار می آید. امروزه با توجه به افزایش حجم اطلاعات الکترونیکی و کاربرد روزافزون اینترنت در انجام عملیات تحقیق، روشهای سنتی جمع آوری و ذخیره سازی اطلاعات ناکارآمد شده اند. از این رو، برای رفع این مشکل، نرم افزارهای ویژه ای ساخته شده اند که انجام این امر را بسیار آسان کرده است.

نرم افزار "وان نوت" که از سال ۲۰۰۷ به بعد به مجموعه نرم افزارهای آفیس افزوده شده است، یکی از برنامه هایی است که به شکلی موثر می تواند مورد استفاده دانشجویان و محققان مختلف قرار گیرد. نرم افزار دیگری که از قابلیت ها و کارایی بیشتری در مقایسه با وان نوت بهره مند است، برنامه "اند نوت" است. این برنامه علاوه بر ذخیره کردن و مرتب سازی اطلاعات جمع آوری شده به وسیله محققین در رایانه شخصی یا در محیط اینترنت، توانایی تهیه فهرست منابع بر اساس استانداردهای رایج در جهان را دارد. این برنامه می تواند به محیط واژه پرداز ورد اضافه شده و کلیه عملیات مربوط به ذخیره کردن، مرتب سازی و تهیه فهرست منابع را در این برنامه به انجام برساند.

در کنار این نرم افزارها، برنامه های گوناگون دیگری نیز وجود دارند که به شرط بهره مندی از توفیق الهی، در زمان مقتضی معرفی و بررسی خواهند شد. اما هدف از نگارش مقاله حاضر معرفی برنامه "زوترو" می باشد. این برنامه با توجه به قابلیت ها و ویژگی های منحصر به فردی که دارد، در مقایسه با سایر نرم افزارهای موجود در زمینه مدیریت منابع علمی، می تواند گزینه بسیار مناسب تری باشد.

یکی از مهم ترین ویژگی های برنامه ی کاربردی «زوترو» توجه خاص سازندگان این برنامه به نیازهای کاربران برای انجام پژوهش های علمی است. هم اکنون زوترو به صورت رقیبی قدرتمند برای نرم افزارهای مدیریت منابع علمی و از جمله اندنوت ظاهر شده و در مدت کوتاهی توانسته است بسیاری از استادان، پژوهشگران،

دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی را به خود جلب کند.

زوترو بسیاری از قوانین دست و پاگیر رایج در عرضه نرم‌افزار را در عمل کنار گذاشته از این طریق توانسته است در عرصه های جدیدی گام بگذارد که برای دیگر فعالان این حوزه دشوار است. برای مثال، اگر مهم‌ترین ویژگی یک نرم‌افزار استقلال آن است، این نرم‌افزار با همه‌ی توانایی‌هایی که دارد، به صورت مستقل طراحی نشده و خود را در قالب یک افزونه برای مرورگر اینترنتی فایرفاکس تعریف کرده است.

ویژگی مهم دیگر زوترو آن است که به سفارش مراکز پژوهشی رشته‌های علوم انسانی و برای استفاده‌ی خاص پژوهشگران و نویسندگان این رشته طراحی شده است. البته در عمل محدودیتی برای استفاده از این نرم افزار وجود ندارد و همگان می‌توانند از آن استفاده کنند. مساله مدیریت منابع اطلاعات علمی یکی از مهم‌ترین اموری است که می‌تواند به رایانه سپرده شود. زوترو توانایی انجام همه‌ی فعالیت‌های نرم‌افزار "اندنوت" را دارد و افزون بر آن مزیت‌های دیگری هم به شرح زیر دارد.

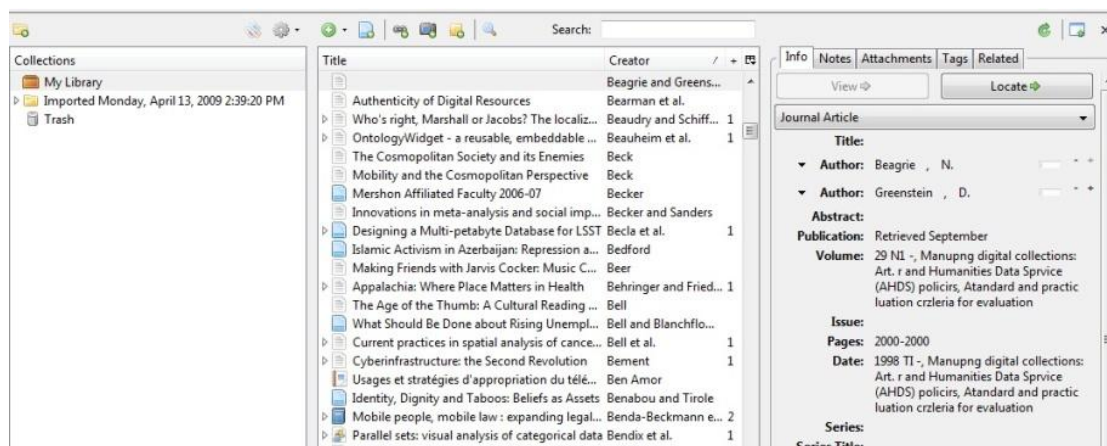
## مزیت های نرم افزار زوتر در مقایسه با نرم افزارهای مشابه

- رایگان است؛
- می‌تواند متن کامل مقاله‌ها را هم دریافت کند؛
- متن کامل مقاله‌ها را جست‌وجو و نمایه‌سازی می‌کند به نحوی که بعد می‌توان به سادگی آن را فراخوانی کرد؛
- هر مدخل را می‌توان با کلیدواژه‌های خاصی مشخص کرد؛
- همچنین می‌توان هر مدخل را با پیوسته‌هایی همراه کرد؛
- برای هر مدخل امکان درج یادداشت‌های شخصی وجود دارد؛
- با نرم‌افزارهای واژه‌پرداز میکروسافت و اوپن آفیس همخوانی داشته و برای هر یک نیز افزونه‌هایی دارد؛
- با پایگاه‌های اینترنتی مشهور همچون آمازون، ویکی‌پدیا، یوتیوب، نیویورکتایمز و حتی فلیکر همخوانی دارد و می‌تواند اطلاعات موجود در این سایت‌ها را به صورت مدخل‌های مرجع‌شناسی استخراج کند؛
- با پژوهش‌یار گوگل همخوانی زیادی دارد، به نحوی که می‌توان اطلاعات کتابشناختی همه‌ی موارد یافته شده و حتی فایل‌های ضمیمه‌ی همه‌ی موارد پیدا شده را در زوترو ضبط کرد؛

- نسخه‌های جدید این نرم افزار، کل کتابخانه را در یک پایگاه ثبت می‌کند و به این ترتیب می‌توان از منزل، کتابخانه، محل کار یا هر جای دیگر به کتابخانه خود دسترسی داشت.

همان‌طور که اشاره شد زوترو به عنوان یک افزونه و فقط روی نرم‌افزار مرورگر اینترنتی فایرفاکس نصب می‌شود. برای نصب زوترو باید به سایت زوترو مراجعه کرده و افزونه را دریافت و سپس آن را از درون فایرفاکس نصب کنید. اگر از چند رایانه استفاده می‌کنید می‌توانید افزونه را یکبار دریافت و ضبط کنید و همان فایل را با استفاده از نرم‌افزار مرورگر فایرفاکس باز کنید. در حال حاضر دو نسخه متفاوت از زوترو در دسترس است: یک نسخه‌ی تثبیت شده و یک نسخه‌ی آزمایشی. با توجه به مدت زیادی که از عمر این نسخه‌ی آزمایشی می‌گذرد و نیز با توجه به امکانات بیشتری که دارد، خوب است همین نسخه مورد استفاده قرار گیرد.

پس از نصب زوترو و راه‌اندازی مجدد فایرفاکس علامت زوترو در پایین صفحه این مرورگر ظاهر می‌شود. با کلیک روی این علامت، منوی کتابخانه در نیمه پایینی صفحه فایرفاکس ظاهر شده و در هر ستون، اطلاعاتی از بانک اطلاعات علمی را نشان می‌دهد.



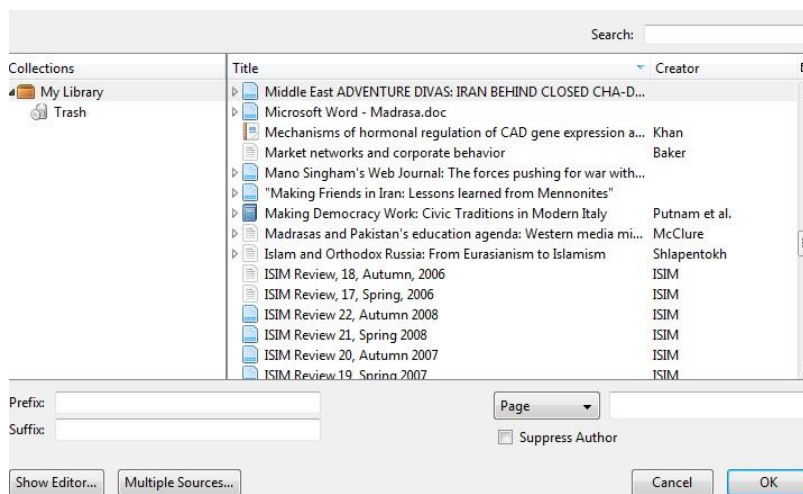
### تصویر محیط کاری زوترو

در این صفحه می‌توان اطلاعات منابع علمی خود را مدیریت کرد؛ همچنین می‌توان اطلاعات موجود را ویرایش نمود، اطلاعات جدید را وارد و آنها را حذف و یا دسته‌بندی کرد. زوترو علاوه بر مدیریت اطلاعات، همچون دیگر سامانه‌های مدیریت منابع علمی، توانایی درج مستقیم و دقیق اطلاعات کتابشناختی در مقاله‌های در حال تدوین را هم دارد. برای این کار باید افزونه‌های لازم را ابتدا از پایگاه اینترنتی زوترو دریافت و نصب کرد. پس از نصب افزونه‌ها، در

نرم افزار واژه پرداز ورد، شش نشانگر جدید ایجاد می شود. این نشانگرهای جدید کارهای زیر را انجام می دهند.

- درج منبع جدید
- ویرایش منبع موجود
- درج فهرست منابع
- ویرایش فهرست منابع
- به روز رسانی کلیه منابع
- تنظیم مشخصات زوترو

برای درج یک منبع جدید، نیاز به آن دارید که در بانک اطلاعاتی زوترو منابعی فهرست شده باشند. ساده ترین راه، مراجعه به صفحات آمازون یا هر یک از بانکهای معتبر منابع علمی است. وقتی در این پایگاه ها هستید، در انتهای نوار آدرس مرورگر، نشانگر جدیدی ظاهر می شود که با کلیک روی آن از کاربر خواسته می شود با درج اطلاعات کتابشناختی منبع معرفی شده در آن صفحه، در بانک اطلاعاتی زوتروی خودتان موافقت کنید. با مراجعه به صفحات معرفی منابع دلخواه و استفاده از همان نشانگر، فهرست منابع کامل می شود. حال برای درج اطلاعات کتابشناختی در مقاله، کافی است درحالی که نرم افزار فایرفاکس خود را باز نگه داشته اید، به متن مقاله خود مراجعه کرده و با زدن نشانگر اول از سمت چپ، پنجره ای باز می شود که به کمک آن می توانید منبع مورد نظر خود را انتخاب کنید.



**تصویر ۲:** ستون میانی زوترو، فهرست منابع

همچنین در همین صفحه می توانید با استفاده از گزینه ای «منابع متعدد»، بیش از یک منبع را انتخاب کنید. پس از انتخاب منبع مورد

نظر، اطلاعات کتابشناختی آن در متن مقاله درج می‌شود.

یکی از ویژگی‌های جالب توجه برنامه زوترو، سازگاری مناسب با بیشتر بانکها و پایگاه‌های اطلاعات علمی است. از طریق اتصال به پایگاه‌های اطلاعات علمی، می‌توانید اطلاعات مورد نیاز را به راحتی در کتابخانه خود اضافه کنید. خوشبختانه بانکها و پایگاه‌های اطلاعاتی زیادی وجود دارند که از برنامه زوترو پشتیبانی می‌کنند.

از دیگر مزایای زوترو در هنگام اتصال به اینترنت، جستجوی اطلاعات در سایتهای اینترنتی دارای اطلاعات کتابشناختی کتابها و مقالات است. در این سایتهای که برخی موارد آن در ادامه آمده است، این امکان وجود دارد تا پس از جستجوی اطلاعات مورد نیاز، اطلاعات کتابشناختی آنها را به کتابخانه خود در زوترو اضافه کنید. نام چند سایت اینترنتی مشهور که زوترو را پشتیبانی می‌کند عبارت است از:

- Amazon.com
- Chronicle of Higher Education
- The Economist
- Google Books
- Google Scholar
- HighWire Press
- New York Times
- Science

یکی دیگر از امکانات کاربردی زوترو در کارهای پژوهشی، ارتباط با واژه پرداز «ورد» به منظور ارجاع دادن به منابع، هنگام نوشتن مقالات و کتب است. برای استفاده از این گزینه، ابتدا باید ابزار رابط با واژه پرداز «ورد» را جداگانه نصب کنید. بعد از نصب، یک نوار ابزار در منوی «ورد» ظاهر می‌شود که توسط آن می‌توانید منابع موجود در کتابخانه خود را در مقاله یا کتاب خود درج کنید. زوترو این امکان را به دست می‌دهد که مقالات را بر اساس قالبهای از پیش تعیین شده برای مجلات خاص تنظیم کنیم.

## چرا باید از برنامه زوترو استفاده کرد؟

زوترو یک برنامه قدرتمند برای گردآوری، مدیریت، فراخوانی و انتشار اطلاعات علمی است که به کمک آن می‌توان یک کتابخانه دیجیتالی قابل حمل ایجاد کرد؛ و آن را به راحتی در اختیار همکاران علمی و پژوهشی قرار داد. برنامه زوترو دارای ویژگی‌های

شاخصی است که هر پژوهشگری را متقاعد می‌کند از این برنامه استفاده کند. در ذیل چند ویژگی کلی برنامه زوترو آمده است:

### ویژگی های منحصر به فرد برنامه زوترو

- رایگان: برنامه زوترو به صورت رایگان از اینترنت قابل دریافت است.
- سادگی: آموزش و به‌کارگیری ساده برنامه زوترو بسیار ساده و آسان است.
- متن باز: زوترو یک نرم‌افزار کاربردی "متن باز" است و کد برنامه در اینترنت وجود دارد. با دسترسی به این کد، امکان ایجاد تغییرات برای برنامه‌نویسان حرفه‌ای وجود دارد.
- مستقل: زوترو یک برنامه مستقل از محیط است. زوترو را می‌توان با هر سیستم عاملی بدون تغییر در آن استفاده کرد.
- سازگاری: سازگاری مناسب با اکثر پایگاه‌های اطلاعات علمی و پایگاه‌های کتاب‌شناختی
- قابل حمل: ایجاد یک کتابخانه دیجیتالی قابل حمل که رکوردهای آن می‌تواند انواع مختلف شامل کتاب، مقاله، فیلم، فایل‌های صوتی و فایل‌های شخصی و ... باشد.
- سرعت: جستجوی سریع اطلاعات مربوط به رکوردهای کتابخانه به روش‌های مختلف
- استاندارد: تنظیم مقالات بر اساس قالب‌های متعارف مجلات معتبر بین‌المللی
- دارا بودن بیش از ۱۲۰۰ قالب استاندارد نگارش مقاله در مجلات علمی دنیا

### سایر ویژگی های این برنامه

- امکان تهیه کتابنامه از تمام یا قسمتی از کتابخانه شخصی ایجاد شده در زوترو
- امکان تهیه گزارش از کتابخانه ایجاد شده در زوترو
- امکان ایجاد شبکه اجتماعی علمی و مشارکت با سایر افراد
- مدیریت و دسته‌بندی اطلاعات موجود در کتابخانه
- امکان انتقال سریع و راحت کتب و مقالات به درون کتابخانه زوترو
- در هنگام جست و جوی اطلاعات علمی در صفحات وب
- به اشتراک گذاری کتابخانه با دیگر دانشگاهیان و محققان
- سازگاری بسیار خوب با واژه پرداز «ورد» و «اوپن آفیس» در هنگام ارجاع دهی به رکوردهای کتابخانه
- ثبت و دسته‌بندی خودکار اطلاعات مورد نیاز در صفحه در حال مرور در

## کتابخانه

- یادداشت برداری هنگام جستوجو در منابع تحقیقاتی
- ذخیره اطلاعات در کتابخانه در انواع مختلف فایلها مانند فایل‌های pdf، تصویری، صوتی، نقشه، لینک، صفحات وب و ...
- قالب دار کردن نتایج و مطالب خروجی در یک فایل واحد برای سهولت دسترسی به نتایج تحقیقات
- به روز رسانی همزمان منابع اطلاعاتی در میان چند رایانه به صورت خودکار
- ایجاد یک نسخه پشتیبان مجانی و خودکار از اطلاعات کتابخانه دیجیتالی بر روی سرور زوترو
- به روزرسانی خودکار فایل‌های پیوست شده به منابع علمی در کتابخانه به سرور WebDAV (مانند iDisk، Jungle Disk) یا فضاهای مجازی مهیا شده توسط دانشگاه‌ها یا مراکز تحقیقاتی)
- یادداشت گذاری بر روی رکوردها به هر زبان
- قابلیت ذخیره مطالب به اکثر زبان‌های زنده دنیا
- دسترسی به کتابخانه شخصی در هر مکان و زمان
- درج اطلاعات علمی به کتابخانه به روش‌های مختلف
- خروجی گرفتن از کتابخانه به صورت گزارش، کتابنامه، فایل کتابخانه و ...
- داشتن محیط ظاهری جذاب و مناسب

## نیازمندی‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری برای استفاده از زوترو

برای نصب و استفاده از برنامه زوترو نیازی به داشتن یک رایانه خیلی پیشرفته نیست. حداقل نیازمندی‌های سیستم برای راه‌اندازی برنامه زوترو عبارتند از:

- رایانه دارای مودم برای اتصال به اینترنت
- ویندوز XP مایکروسافت یا نسخه‌های بعدی
- برنامه Zotero 2.0
- مرورگر وب فایرفاکس

برای استفاده از برنامه زوترو داشتن نسخه Firefox 2.0 کفایت می‌کند ولی برای استفاده و بروز رسانی کارآمدتر، بهتر است آخرین نسخه آن را در رایانه‌ی خود نصب کنید. همچنین می‌توان از مرورگرهای ۹.۰ Netscape Navigator یا با نسخه بالاتر یا مرورگر Flock 9.1 یا نسخه‌های بالاتر آن استفاده کرد. در این کتاب تنها به روش استفاده از زوترو با کمک مرورگر فایرفاکس پرداخته شده است. مرورگر فایرفاکس



به صورت رایگان از طریق اینترنت قابل دسترسی است.

## نصب زوترو

یکی از مزیت‌های مهم برنامه زوترو، نصب راحت برنامه در کمتر از چند دقیقه است. زوترو در محیط‌های ویندوز ۲۰۰۰ حرفه‌ای یا ویندوز XP و یا سیستم عامل مکینتاش قابل نصب و راه‌اندازی است. قبل از آن که برنامه زوترو را دریافت و نصب کنید بهتر است که آخرین نسخه مرورگر فایرفاکس را در رایانه‌ی خود نصب کرده باشید. برای این کار باید به پایگاه اینترنتی [www.mozilla.com](http://www.mozilla.com) مراجعه کرده و آخرین نسخه آن را دریافت و نصب کنید.



**تصویر ۳** صفحه‌ی دریافت نرم‌افزار مرورگر اینترنتی فایرفاکس

پس از نصب فایرفاکس، با مراجعه به سایت [www.zotero.org](http://www.zotero.org)، برنامه زوترو را نصب کنید. دو طریق صورت می‌گیرد.

روش اول: با مرورگر فایرفاکس به سایت [www.zotero.org](http://www.zotero.org) متصل شوید. در گوشه بالایی سمت راست صفحه وب، روی نشانگر مربوطه کلیک کنید و برنامه زوترو را نصب کنید. (تصویر ۳) با کلیک روی نشانگر گرافیکی قرمز رنگ پرسیده خواهد شد که آیا مایل به نصب برنامه هستید. با کلیک بر روی گزینه‌ی **Install Now** برنامه زوترو در کمتر از یک دقیقه روی رایانه‌ی نصب خواهد شد. هنگامی که مرورگر فایرفاکس در حال دریافت زوترو است، گزینه‌ی «نصب» ممکن است تا چند ثانیه خاکستری رنگ بماند که در این صورت قابل انتخاب نیست و بعد از

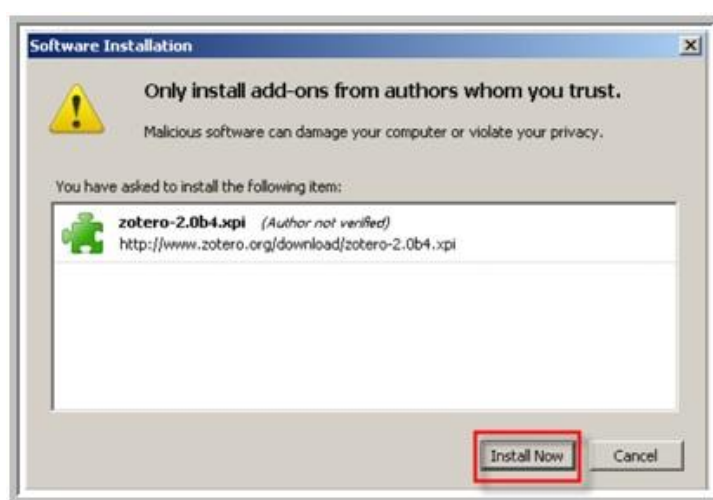


چند ثانیه می‌توانید این گزینه را انتخاب کنید. بعد از نصب زوترو، مرورگر فایرفاکس پیشنهاد راه‌اندازی مجدد فایرفاکس را می‌دهد. پس از نصب، باید گزینه راه‌اندازی مجدد را انتخاب کنید یا برنامه فایرفاکس را بسته و دوباره باز کنید. با اجرای دوباره فایرفاکس، نصب برنامه زوترو در رایانه به پایان می‌رسد.



**تصویر ۴** پایگاه اینترنتی زوترو، محل دریافت برنامه

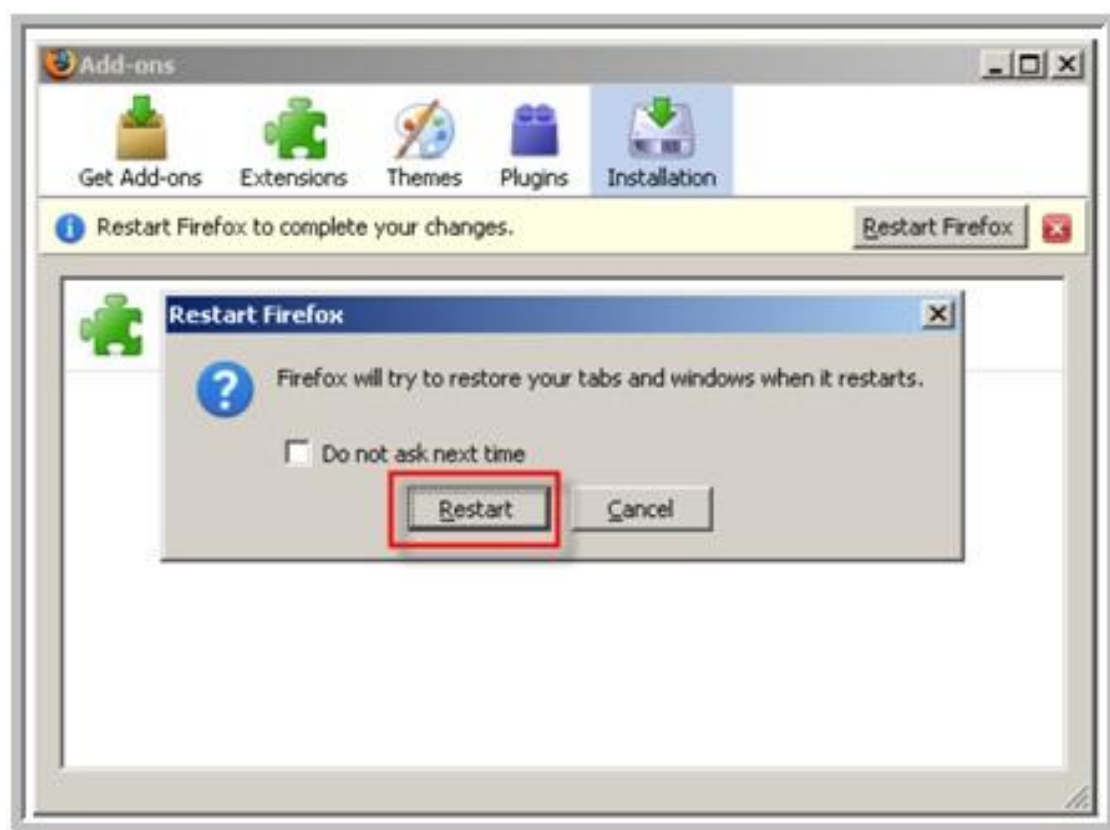
روش دوم: برنامه زوترو را می‌توان به صورت دستی نیز در رایانه‌ی خود نصب کرد. در این روش باید ابتدا در صفحه [www.zotero.org](http://www.zotero.org) بر روی نشانگر مربوطه راست کلیک کرده و سپس با انتخاب گزینه *Save the Zotero Extension File*، نرم افزار زوترو را با پسوند *xpi* در رایانه‌ی خود ذخیره کنید. در مرحله بعد می‌توانید فایل ذخیره شده را انتخاب و به داخل مرورگر باز فایرفاکس کشیده و رها کنید. این عمل باعث شروع نصب برنامه همانند روش قبل در رایانه‌ی می‌شود. با دنبال کردن دستورات می‌توانید نصب برنامه را به اتمام برسانید. (تصویر ۵)



### تصویر ۵ پنجره‌ی نصب زوترو روی فایرفاکس

در روش دیگر می‌توانید همچون راه معمولی نصب برنامه‌های جانبی، به نصب برنامه زوترو در فایرفاکس پردازید.

- مرورگر فایرفاکس را باز کرده و از منوی *File* گزینه *Open File ...* را انتخاب نمایید.
- در پنجره باز شده، برنامه زوترو را که دریافت کرده‌اید انتخاب کنید و روی گزینه *Open* کلیک نمایید تا پنجره‌ای با عنوان *Software Installation* باز شود.
- چند لحظه صبر کنید تا گزینه *Install now* ظاهر شود (رنگ خاکستری گزینه تغییر کند) و روی آن کلیک نمایید.
- بعد از مشاهده پیغامی مبنی بر اینکه برنامه با موفقیت نصب شده، مهمی پنجره‌های فعال مرورگر فایرفاکس ببندید و آن را دوباره اجرا کنید. (تصویر ۶)



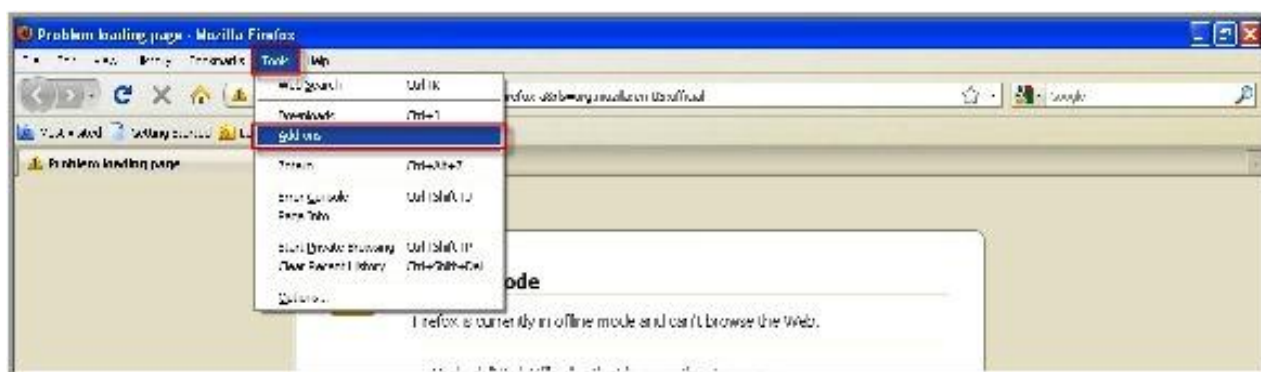
### تصویر ۶ گزینه‌ی بستن و شروع مجدد فایرفاکس

تذکر: اگر اولین دفعه است که برنامه زوترو رو در رایانه‌ی خود نصب می‌کنید، ممکن است یک پیغام در نوار زرد رنگ با متن زیر در بالای صفحه وب دریافت کنید. در صورت مشاهده این پیغام، گزینه

Allow را که در بالای صفحه در منوی زرد رنگ ظاهر شده است، انتخاب کنید تا نصب برنامه ادامه پیدا کند.

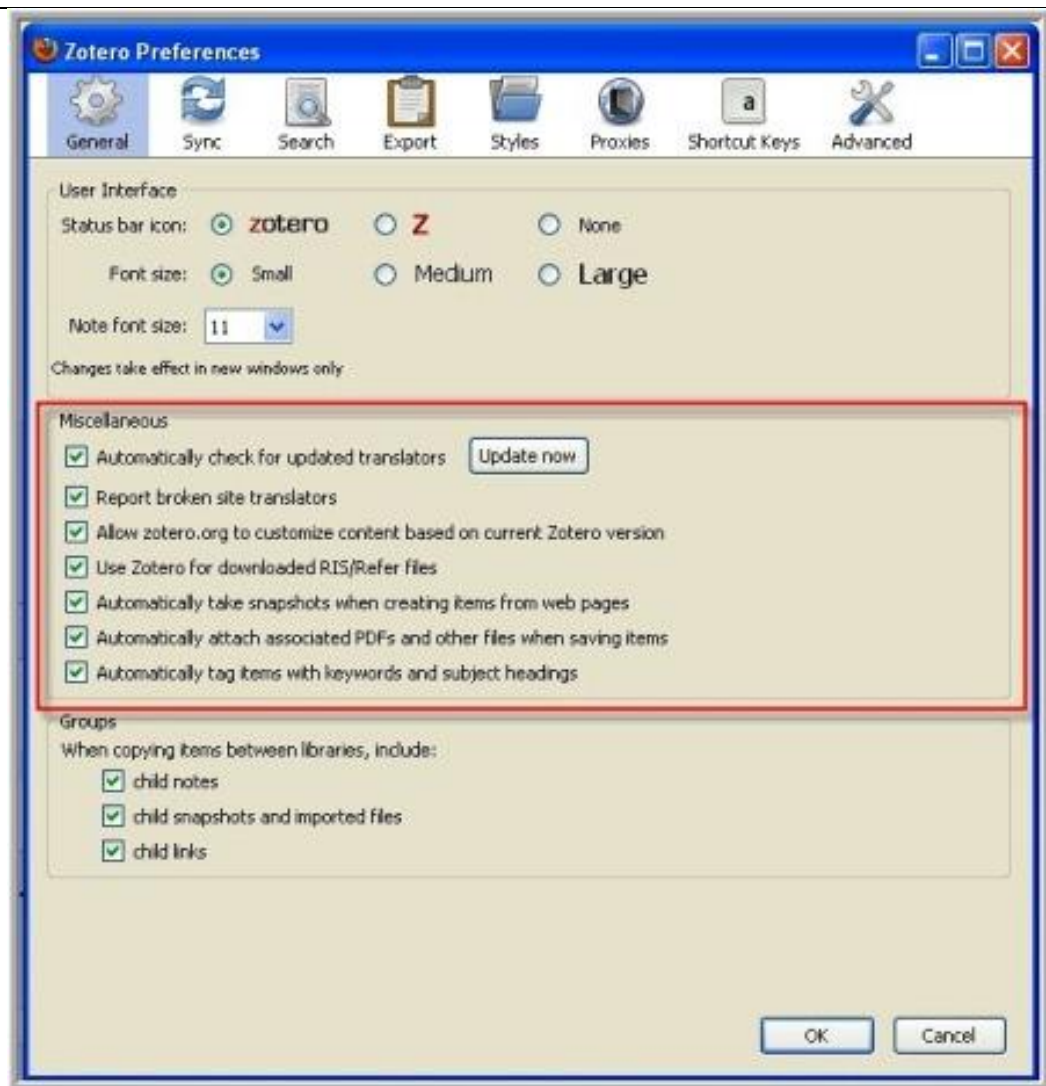
“Firefox prevented this site ([www.Zotero.org](http://www.Zotero.org)) from asking you to install software on your computer.”

تذکر: برای به روز رسانی برنامه زوترو در مرورگر فایرفاکس روی منوی Tools کلیک کرده و گزینه Add-ons را انتخاب کنید. (تصویر ۷) سپس روی برگ Extensions کلیک کرده و با انتخاب برنامه زوترو روی گزینه Find Updates کلیک کنید.



**تصویر ۷** گزینه‌ی افزونه‌ها در ستون دستورات فایرفاکس

همچنین می‌توانید به پنجره *Zotero Preferences* بروید و در درون برگ *General*، در بخش *Miscellaneous* با انتخاب *Automatically check for updated translators*، پایگاه‌های اطلاعاتی در ارتباط با زوترو را به صورت خودکار یا دستی به روز رسانی کنید. (تصویر ۸)



تصویر ۸ صفحه تنظیمات عمومی زوترو

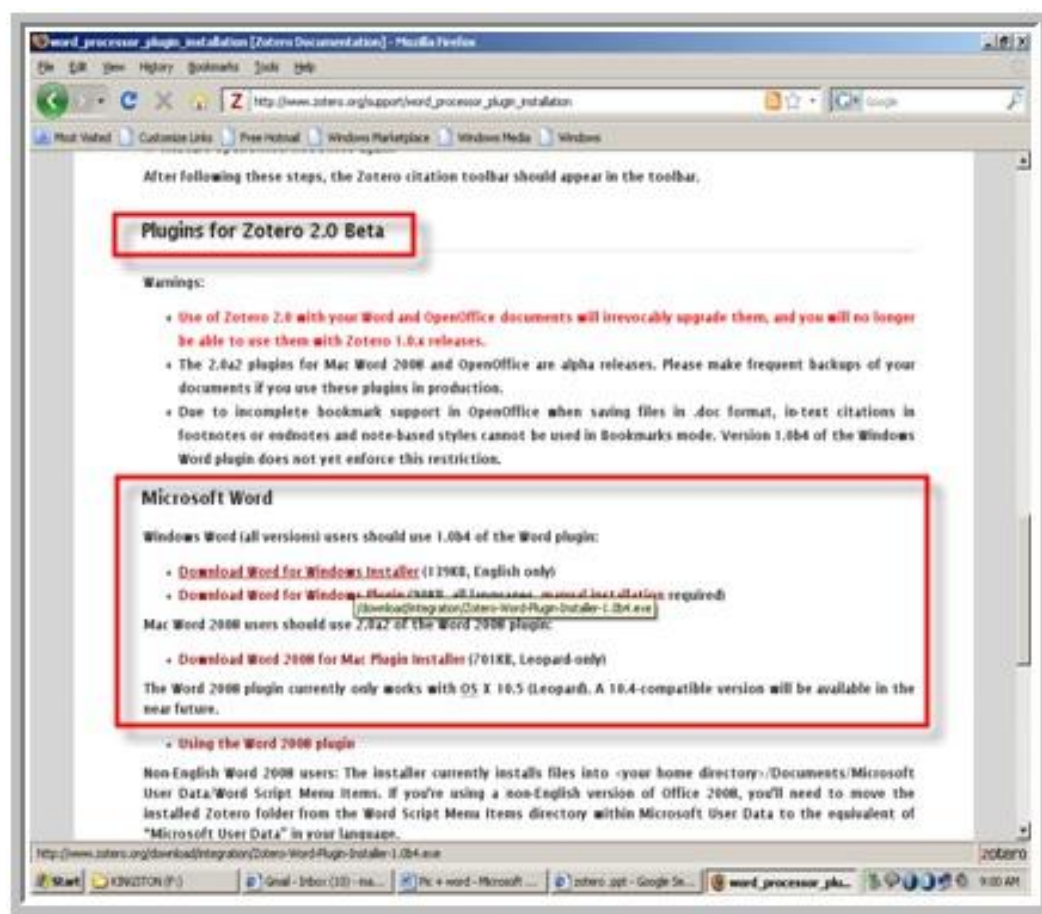
## نصب ابزار رابط زوترو در واژه پرداز «ورد»

همانطور که در بخش‌های قبل بیان شد، می‌توان از برنامه زوترو برای ارجاع دهی به منابع در هنگام نوشتن مقالات و متون علمی استفاده کرد. این امکان در محیط واژه پرداز «ورد» و «اوپن آفیس» قابل استفاده است. برای استفاده از این امکان، باید ابزار رابط زوترو با واژه پرداز «ورد» یا «اوپن آفیس» را در رایانه‌ی خود نصب کرده باشید. این ابزار سازگاری خوبی با انواع محیط‌های «ورد» در سیستم عامل‌های ویندوز و مکینتاش دارد. برای این منظور به صفحه مربوط به *Plugins for Zotero 2.0 Beta* رفته و با کلیک روی لینک زیر این ابزار رابط را روی رایانه خود نصب نمایید. همچنین این امکان وجود دارد تا با کلیک راست روی لینک فوق و انتخاب گزینه *Save as* آنها را بر روی رایانه خود ذخیره کنید. سپس با کشیدن و رها کردن این فایل

به داخل مرورگر فایرفاکس و دنبال کردن دستورات، نصب این برنامه را به اتمام رسانید

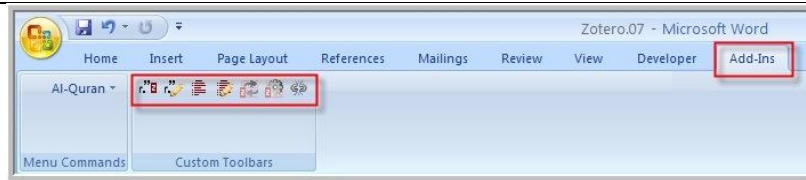
### Download Word for Windows Plugin

تذکر: در صورتی که از محیط "اوپن آفیس" استفاده می‌کنید باید از طریق لینک [Download OpenOffice Plugin](#) نرم افزار مربوطه را ذخیره و سپس نصب کنید.



### تصویر؟ دریافت افزونه‌ی زوترو برای واژه‌پردازها

بعد از نصب این ابزارها، یک نوار ابزار مانند تصویر زیر در منوی «ورد» ظاهر می‌شود که می‌توانید از آن برای ارجاع‌دهی به مقالات و کتب موجود در کتابخانه زوترو در هنگام نوشتن مقاله استفاده کنید.



تصویر ۱۰ افزونه‌ی زوترو پس از نصب روی «ورد»



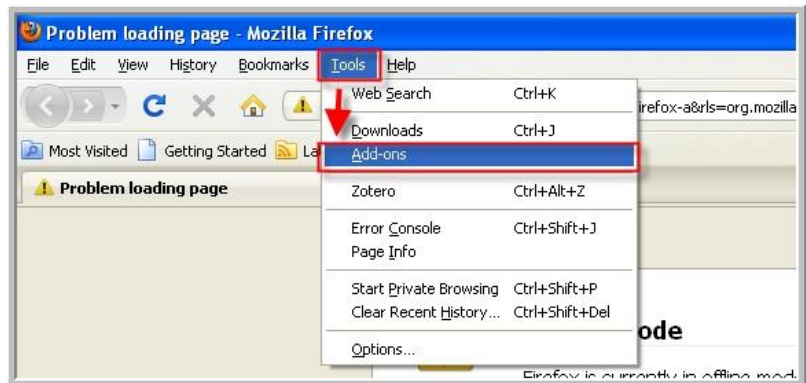
تصویر ۱۱ گزینه‌های موجود در افزونه‌ی واژه‌پرداز

## حذف موقت یا کامل برنامه زوترو

اگر می‌خواهید برنامه زوترو را از روی رایانه‌ی خود حذف نمایید یا آن را به‌طور موقت از کار بیندازید باید مراحل زیر را انجام دهید:

۱. مرورگر فایرفاکس را باز کنید.

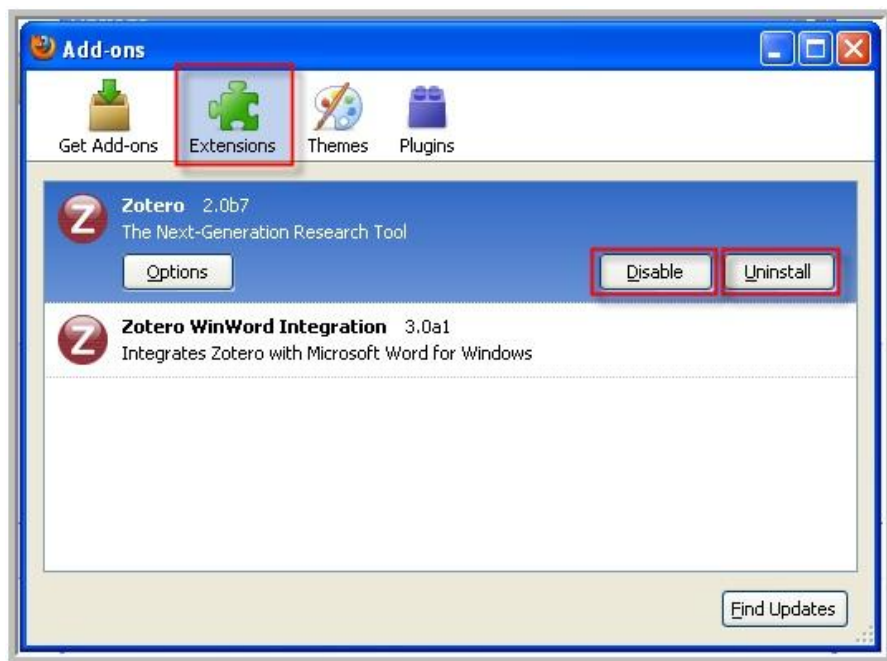
- در منوی بالای فایرفاکس روی منوی *Tools* کلیک کرده و گزینه *Options* را انتخاب کنید تا پنجره *Options* ظاهر شود.
- در پایین پنجره، در بخش *Add-ons* بر روی گزینه *Manage Add-ons...* کلیک کنید تا پنجره *Add-ons* ظاهر شود.



تصویر ۱۲ محل مدیریت افزونه‌ها در برنامه‌ی فایرفاکس

- پس از باز شدن پنجره مربوطه، گزینه *Disable* را انتخاب کنید. برای فعال کردن دوباره این برنامه می‌توانید از طریق همین پنجره، گزینه *Enable* را انتخاب کنید. با انتخاب گزینه *uninstall* برنامه زوترو به صورت کامل حذف می‌شود.

- مرورگر فایرفاکس را ببندید. با انجام این عمل مرحله آخر حذف برنامه زوترو انجام می‌پذیرد.



**تصویر ۱۳** گزینه‌ی غیرفعال‌سازی یا برداشتن کامل زوترو

تذکره: اوپن آفیس نرم‌افزاری رایگان برای واژه‌پردازی است که امکاناتی شبیه به واژه‌پرداز مایکروسافت دارد. این نرم‌افزار را می‌توان از آدرس <http://openoffice.org> دریافت و نصب کرد.

منبع: <http://sinalib.net/node/2>



## معرفی نرم افزار زوترو (Zotero) قسمت دوم

### مدیریت منابع علمی دیجیتال : نرم افزار زوترو

امروزه بسیاری از پژوهشگران به منابع اطلاعات علمی به صورت الکترونیکی دسترسی دارند. روند استفاده از کتابها و مقالات دیجیتالی بشدت رو به افزایش است. بسیاری از دانشگاهیان ترجیح می‌دهند از کتابهای دیجیتالی استفاده کنند. همچنین پایگاه اطلاعاتی Science Direct در تحقیقات خود نشان داده است که روند استفاده از کتابهای الکترونیکی در کشورهای مختلف جهان رو به افزایش است. کتابها و مقالات دیجیتالی در حال حاضر به عنوان بخش مهم پژوهش به حساب می‌آیند. سهولت دسترسی به منابع، دسترسی ۲۴ ساعته، وجود ابزارهای قدرتمند برای جستجوی اطلاعات حتی در صفحات و متن کامل منابع، کم حجم بودن، بهینه سازی زمان پژوهش و... باعث رشد روز افزون استفاده از منابع اطلاعاتی الکترونیکی شده است.

بنابراین لازم است هر پژوهشگر یک ابزار توانمند برای مدیریت منابع علمی الکترونیکی در اختیار داشته باشد و به وسیله آن منابع مورد نیاز را سازماندهی کند. دانشگاه George Mason با حمایت مؤسسه CNHM با طراحی و پیاده سازی نرم افزار زوترو، ابزار قدرتمند و بسیار خوبی را برای مدیریت اطلاعات و منابع علمی پدید آوردند. با استفاده از برنامه زوترو می‌توان تمامی منابع مورد نیاز را با یک کلیک در کتابخانه دیجیتال شخصی ذخیره کرد و نسخه آنلاین آن را برای دسترسی دیگران در اینترنت قرار داد.

### ویژگی های مهم نرم افزار زوترو

یکی از مهم ترین ویژگی های برنامه کاربردی «زوترو» توجه خاص سازندگان این برنامه به نیازهای کاربران برای انجام پژوهش های علمی است. در ماه های اخیر، زوترو به عنوان رقیب قدرتمندی برای نرم افزارهای مدیریت منابع علمی و از جمله اندنوت ظاهر شده و در مدت کوتاهی توانسته است بسیاری از استادان، پژوهشگران، دانشگاه ها و مراکز پژوهشی را به خود جلب کند. زوترو بسیاری از قوانین دستوپاگیر رایج در عرضه نرم افزار را در عمل کنار گذاشته از این راه توانسته است گام در حوزه ها و راه های جدیدی بگذارد که برای

دیگر فعالان این حوزه دشوار است. برای مثال، اگر مهم‌ترین ویژگی یک نرم‌افزار استقلال آن است، این نرم‌افزار با همه‌ی توانایی‌هایی که دارد، به صورت مستقل طراحی نشده و خود را در قالب یک افزونه برای مرورگر اینترنتی فایرفاکس تعریف کرده است. ویژگی مهم دیگر زوترو در آن است که به سفارش مراکز پژوهشی رشته‌های علوم انسانی و برای استفاده‌ی خاص پژوهشگران و نویسندگان این رشته طراحی شده است. البته در عمل محدودیتی برای استفاده وجود ندارد و همگان می‌توانند از این برنامه استفاده کنند. مسئله مدیریت منابع اطلاعات علمی یکی از مهم‌ترین اموری است که می‌تواند به رایانه سپرده شود.

زوترو توانایی انجام همه‌ی فعالیت‌های نرم‌افزار اندنوت را دارد و افزون بر آن مزیت‌های دیگری هم دارد از جمله این که رایگان است؛ می‌تواند متن کامل مقاله‌ها را هم دریافت کند؛ متن کامل مقاله‌ها را جستوجو و نمایه‌سازی می‌کند به نحوی که بعد می‌توان به سادگی آن را فراخوانی کرد؛ هر مدخل را با کلید واژه‌هایی مشخص کرد؛ هر مدخل را با پیوسته‌هایی همراه کرد؛ برای هر مدخل یادداشت‌های شخصی گذاشت؛ با نرم‌افزارهای واژه‌پرداز مایکروسافت و اوپن آفیس همخوانی داشته و برای هر یک افزونه‌هایی دارد؛ با پایگاه‌های اینترنتی همچون آمازون، ویکی‌پدیا، یوتیوب، نیویورکتایمز و حتی فلیکر همخوانی دارد و می‌تواند اطلاعات موجود در این سایت‌ها را به صورت مدخل‌های مرجع‌شناسی استخراج کند؛ با پژوهش‌یار گوگل همخوانی زیادی دارد، به نحوی که می‌توان اطلاعات کتابشناختی همه‌ی موارد یافته شده و حتی فایل‌های ضمیمه‌ی همه‌ی موارد پیدا شده را در زوترو ضبط کرد؛ در نسخه‌های جدید، کل کتابخانه را در یک پایگاه ثبت می‌کند و به این ترتیب می‌توانید از منزل، کتابخانه، محل کار یا هر جای دیگری به کتابخانه خود دسترسی داشته باشید.

همان‌طور که اشاره شد زوترو به عنوان یک افزونه و فقط روی نرم‌افزار مرورگر اینترنتی فایرفاکس نصب می‌شود. برای نصب زوترو باید به سایت زوترو مراجعه کرده و افزونه را دریافت یا نصب کنید. اگر از چند رایانه استفاده می‌کنید می‌توانید افزونه را یکبار دریافت و ضبط کنید و همان فایل را با استفاده از نرم‌افزار مرورگر فایرفاکس باز کنید. در حال حاضر دو نسخه‌ی متفاوت از زوترو در دسترس است: یک نسخه‌ی تثبیت شده و یک نسخه‌ی آزمایشی. با توجه به مدت زیادی که از نسخه‌ی آزمایشی (نسخه‌ی دو) می‌گذرد و امکانات بیشتری که دارد، خوب است همین نسخه را انتخاب کنید. پس از نصب زوترو و راه‌اندازی مجدد فایرفاکس علامت زوترو در پایین صفحه فایرفاکس ظاهر می‌شود. با کلیک روی این علامت، منوی کتابخانه در

نیمه پایینی صفحه فایرفاکس ظاهر شده و در هر ستون اطلاعاتی از بانک اطلاعات علمی را نشان می‌دهد.

## وب ۲ و نرم افزار زوترو

وب ۲ تنها برای تفریح و لذت بردن نیست. می‌توان از آن برای مطالعات علمی نیز استفاده کرد. اگر از فایرفاکس استفاده می‌کنید زوترو می‌تواند کمک خوبی برای مطالعات علمی شما در سطح وب باشد. برای استفاده از زوترو باید مرورگر فایرفاکس را داشته باشید. زوترو یکی از افزونه‌های مرورگر فایرفاکس است که به کمک آن می‌توان به مدیریت مراجع و منابع علمی پرداخت و آنها را به سادگی نمایه کرد. همچنین از زوترو می‌توان برای طبقه بندی و نظم دادن به یافته‌های علمی-تحقیقی در سطح استفاده کرد. با استفاده از زوترو یافته‌های عملی را به حساب کاربری زوترو خود روی وب منتقل کرد.

به صفحه زوترو بروید و افزونه مربوطه را نصب و اجرا کنید. اکنون یک آیکون در پایین صفحه مرورگر شما می‌نشیند. بر روی آن کلیک کنید. نیم صفحه ای ظاهر می‌شود که گزینه های متعددی دارد. این گزینه ها همگی برای این است که به شما در طبقه بندی و نظم دادن به یافته های علمی-تحقیقی شما در سطح وب کمک کنند. برای شروع بر روی آیکون + سبز رنگ کلیک کنید. صفحه وب مربوطه را می‌توانید در یکی از این گزینه ها ذخیره کنید. همچنین با کلیک بر روی گزینه more به منابع بیشتری دست خواهید یافت.

مشابه زوترو تاکنون زیاد بوده. اما مزیت زوترو تاکیدش بر روی منابع علمی و تحقیقاتی و دسته بندی آنهاست. به همین دلیل زوترو می‌تواند برای دانشگاهیان جذابیت‌های بیشتری داشته باشد. از دیگر سو زوترو در نسخه جدیدش امکان ارسال این موارد به سطح وب را هم دارد. یعنی شما می‌توانید این یافته های خود را با یک کلیک به اکانت زوتروی خود در روی وب منتقل کنید و زین پس به تمام منابع خود در هر نقطه ای دسترسی داشته باشید.

## همکاری زوترو و ورد

نوشتن همیشه لذت بخش است مخصوصا اگر نویسنده ابزار مناسب کار را در اختیار داشته باشد. روزگاری این ابزار یک کتابخانه کامل همراه با تعداد زیادی فیش تحقیق بود. البته بعضی وقتها هم ممکن بود نیاز به تهیه کپی از منابع پیدا کنید. اما امروز جای همه این ابزارها را کامپیوتر و اینترنت گرفته است. کافیت به اینترنت متصل شوید تا همه منابع را در اختیار داشته باشید و با استفاده

از ابزارهای موجود بر رایانه خود می توانید کار یادداشت برداری و ثبت منابع را انجام دهید.

وقتی که از اینترنت به عنوان منبع همه مطالعاتتان استفاده می کنید بدان معنا است که شما در تمام زمان کاری خود در محیط مرورگر در حال کار هستید به همین خاطر بهتر است تمام ابزارهای مورد نیاز خود را به درون مرورگرتان بیاورید و **Zotero** ابزاری است که نمی توان از داشتن آن چشم پوشی کرد. با این افزونه می توانید یک صفحه از وب را ذخیره کرده و بر روی آن یادداشت بنویسید. البته تا اینجای کار را با هر ابزار دیگری هم می توان انجام داد اما با **Zotero** می توانید فراتر از یادداشت برداری عمل کنید. شما محقق هستید و یک محقق باید بتواند اطلاعات کامل منبع مورد استفاده خود را داشته باشد، برای ثبت این اطلاعات نیازی با انجام دادن کار خاصی نیست، افزونه خودش این اطلاعات را برای شما نگهداری می کند.

علاوه بر این می توانید منابع را به هم مربوط کرده و آنها را در یک گروه دسته بندی کنید. علاوه بر همه این امکانات، می توانید تک تک منابع را تگ بزنید تا بعداً راحت تر بتوانید آنها را پیدا کنید. باید بدانید با **Zotero** هر نوع متحوی را می توان به عنوان منبع در اختیار داشت فیلم، صدا، کتاب، فایل و هر چیزی که به ذهن شما برسد.

**Zotero** را می توان یک نرم افزار کامل دانست که به صورت یک افزونه ارائه شده است. برای استفاده از اطلاعاتی که توسط این افزونه جمع آوری کرده اید در نرم افزار **Word** هم افزونه ای وجود دارد که بر روی **Word** نصب می شود و بدین صورت می توانید اطلاعات جمع آوری شده در **Zotero** را با یک کلیک در **Word** هم استفاده کنید. باید توجه کنید که اطلاعات جمع آوری شده در **Zotero** به صورت خودکار بر روی **Server** های این افزونه هم کپی می شود، پس از هر جایی می توانید به این اطلاعات دسترسی داشته باشید. وارد اکانت خود که بر روی سایت **Zotero** شوید، همه اطلاعات در دسترس شما است.

### ارجاع دهی به منابع در محیط واژه پرداز «ورد»

یکی از قابلیت های کارآمد **Zotero** استفاده از این برنامه برای ارجاع دادن به منابع به هنگام نوشتن مقاله است. به منظور استفاده بهتر از امکانات **Zotero** بعد از نصب این برنامه، ماکرو "**Zotero's plugin for Microsoft Word**" را از طریق سایت **Zotero** نصب و راه اندازی کنید. به این ترتیب، نوار ابزار مخصوص رابط بین واژه پرداز «ورد» و **Zotero**

در واژه‌پرداز «ورد» ایجاد می‌شود. با استفاده از این نوار ابزار، ارجاع دادن به منابع و تنظیم کتابنامه در فایلی که هنگام کار با واژه‌پرداز «ورد» باز است به راحتی امکان‌پذیر است. برای دسترسی به این ماکرو می‌توانید از لینک زیر نیز استفاده کنید.

[http://www.zotero.org/support/word\\_processor\\_plugin\\_installation#word\\_processor\\_plugins\\_for\\_zotero\\_2.0\\_beta](http://www.zotero.org/support/word_processor_plugin_installation#word_processor_plugins_for_zotero_2.0_beta)

بعد از نصب این ماکرو، یک نوار ابزار در محیط «ورد» به مانند تصویر زیر ایجاد می‌شود که به کمک آن می‌توان از منابع موجود در کتابخانه به هنگام نوشتن مقاله استفاده کرد.

### معرفی کتابخانه آنلاین زوترو

یکی از امکانات زوترو، ایجاد کتابخانه آنلاین و دسترسی و ویرایش منابع از طریق اینترنت و شبکه‌های محلی است. علاوه بر این، زوترو امکان ایجاد کتابخانه قابل حمل روی درایو قابل اتصال به درگاه یو.اس.بی را نیز فراهم کرده است. به این ترتیب، این امکان وجود دارد تا همکاران و دیگر دانش‌پژوهان نیز امکان استفاده از منابع را داشته باشند.

### استفاده از کتابخانه زوترو بر روی درایو قابل اتصال به درگاه یو.اس.بی

برای تهیه یک نسخه پشتیبان و به منظور دسترسی به منابع، کتابخانه خود را روی درایو قابل اتصال به USB ایجاد کنید. برای این منظور مراحل زیر را انجام دهید:

- ویرایش ویژه مرورگر فایرفاکس برای درایوهای یو.اس.بی را نصب و راه‌اندازی کنید. برای دسترسی به این مرورگر می‌توانید از لینک زیر استفاده کنید

[http://portableapps.com/apps/internet/firefox\\_portable](http://portableapps.com/apps/internet/firefox_portable)

- بعد از نصب مرورگر فایرفاکس، برنامه زوترو را روی درایو یو.اس.بی نصب کنید.

- از کتابخانه خود در زوترو یک نسخه پشتیبان تهیه کنید و آن را در درایو یو.اس.بی ذخیره کنید.

- با کلیک روی نشانگر و انتخاب گزینه Preferences، روی برگه

**Advanced** کلیک کنید و محل ذخیره فایل کتابخانه بر روی درایو خارجی را مشخص کنید.

- برای مشاهده کتابخانه، مرورگر فایرفاکس را از روی درایو یو.اس.بی اجرا کرده و گزینه زوترو را انتخاب کنید

### استفاده از زوترو در شبکه محلی

دسترسی آسان و سریع به کتابخانه شخصی از طریق شبکه‌های محلی و از طریق اینترنت مزیت استفاده از زوترو را افزایش داده است. برای استفاده از زوترو در شبکه، ابتدا ضروری است تنظیمات دسترسی به شبکه انجام پذیرد. برای مثال دانشگاه «جورج میسون» یک شبکه محلی (Local Area Network) بنام MESA برای دانشجویان، اساتید و کارمندان خود ساخته است. وقتی کاربران با نام کاربری و کلمه عبور به این شبکه متصل می‌شوند، می‌توانند یک درایو M را روی رایانه خود ببینند.

بعد از دسترسی به درایو مربوط در شبکه، برنامه زوترو را باز کنید و با نوار ابزار به پنجره **Zotero Preferences** بروید. برای دسترسی به این منو بر روی نشانگر کلیک کنید و از گزینه **Preferences** را انتخاب کنید.

در پنجره **Preferences** روی برگه **Advanced** کلیک کنید.

گزینه **Data Directory Locations** را انتخاب کنید و درایو موجود در شبکه را وارد کنید. با انتخاب درایو، مرورگر فایرفاکس بسته می‌شود و همه اطلاعات کتابخانه بر روی فضای شبکه ذخیره می‌شود. به این ترتیب، هرگاه با هر رایانه‌ای به شبکه محلی **MESA** دسترسی داشته باشید می‌توانید اطلاعات کتابخانه خود را براحتی ببینید و مورد استفاده قرار دهید.

تذکر: اگر یک کتابخانه دیجیتالی در رایانه‌ی خود دارید و می‌خواهید آن را به شبکه انتقال دهید، کافی است قبل از انجام مرحله آخر، پوشه کتابخانه زوترو خود را روی درایو موجود در شبکه کپی کنید و سپس مرحله آخر (انتخاب پوشه) را انجام دهید.

تذکر: در صورت ایجاد یک کتابخانه بر روی یک شبکه محلی، مشکلات شبکه همانند سرعت، امنیت اطلاعات و... در استفاده از شبکه مربوط به زوترو نخواهد بود و این مشکلات را می‌توانید با تماس با مدیر شبکه

محلی برطرف کنید.

تذکر: اگر در هنگام استفاده از شبکه محلی، کتابخانه در مرورگر فایرفاکس قابل استفاده نبود و پیغام **There was an error starting** زوترو را دریافت کردید. مرورگر فایرفاکس را ببندید، به سرور متصل شده و دوباره مرورگر زوترو را باز کنید. یا اگر می‌خواهید از کتابخانه بدون اتصال به شبکه استفاده کنید باید محل ذخیره شدن کتابخانه را تغییر دهید.

نکته: هر کتابخانه تنها توسط یک کاربر مورد استفاده قرار می‌گیرد و هنوز امکان استفاده از یک کتابخانه توسط چندین کاربر به‌طور همزمان توسط زوترو مهیا نشده است. در حال حاضر این موضوع مورد نظر طراحان زوترو قرار گرفته است و در آینده نزدیک این قابلیت نیز به برنامه زوترو اضافه خواهد شد.

اخطار: اگر از یک رایانه عمومی از کتابخانه زوترو استفاده می‌کنید مواظب باشید که این کتابخانه سهواً توسط دیگر کاربران مورد استفاده قرار نگیرد. اگر برای استفاده از شبکه، کاربران نیاز به نام کاربری و رمز عبور دارند، نگران نباشید چرا که هنگام خارج شدن از شبکه دیگران بدون اطلاع از نام کاربری و رمز عبور امکان استفاده از کتابخانه شما را ندارند. اگر کاربران بدون نیاز به کلمه و رمز عبور به شبکه متصل شوند، در این صورت ممکن است دیگران به راحتی به کتابخانه شما دسترسی داشته و تغییراتی را در آن ایجاد کنند.

## نسخه فارسی زوترو

به گزارش خبرگزاری اهل بیت(ع) - ابنا - کارشناس ارتباطات و اطلاع رسانی مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی گفت: هدف از تولید این نرم افزار وبی را تسهیل در امر پژوهش و مستندسازی نتایج پژوهشی محققان و اندیشمندان حوزه و دانشگاه عنوان کرد. "اکبر پوست چیان" افزود: "پژوهیار" نخستین نرم افزار رایگان مدیریت استناددهی متن باز فارسی زبان است که بر پایه نرم افزار زوترو با قابلیت های منحصر به فرد پژوهشی و فنی طراحی و به زودی در دسترس علاقمندان قرار خواهد گرفت.

وی پژوهیار را ابزاری پژوهشی و قدرتمند برای محققان توصیف کرد و اظهار داشت: این نرم افزار به کاربران کمک می‌کند تا گردآوری، سازماندهی و تجزیه و تحلیل منابع علمی خود را به آسانی انجام داده و سپس با تکیه بر آن بتوانند به نحوی مناسب و بر اساس شیوه‌نامه



استناددهی مورد نظر خود، به مستندسازی حاصل پژوهش خود در قالب کتاب، پایان‌نامه و مقاله بپردازند.

عضو انجمن روابط عمومی ایران، پژوهیار را دارای قابلیت های متعددی برشمرد و افزود: ذخیره و طبقه بندی اطلاعات، یادداشت گذاری، استفاده از برچسب های مختلف، جستجوی اطلاعات ذخیره شده و... از جمله قابلیت های پژوهشی این نرم افزار است.

پوست چیان اضافه کرد: پژوهیار پیوند محکمی با منابع برخط (online) دارد، به گونه ای که هنگام جستجو و بازیابی اطلاعات از کتاب، مقاله، صفحات وب، تصاویر و ده ها قلم دیداری و شنیداری دیگر، پژوهشگر به طور خودکار می تواند منابع خود را در نرم افزار ذخیره کرده و سپس برای استناددهی از این منابع با شیوه های مختلف استناددهی به این اقلام متنوع اطلاعاتی در متن در حال نگارش خود اقدام نماید.

به گزارش خبرنگار نورسافت، این نرم افزار از سوی مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) و بر اساس نیاز به صورت سه زبانه و تلفیقی از کاربران منابع پژوهشی فارسی، عربی و انگلیسی طراحی و به زودی ارائه خواهد شد.

## آشنایی با نرم افزار زوترو (Zotero) قسمت سوم

### ایجاد و سازماندهی صفحه شخصی و گروه های پژوهشی در زوترو

یکی از ویژگی های نرم افزار زوترو، امکان ایجاد و سازماندهی گروه های پژوهشی است. هر کاربر با ثبت نام در سایت زوترو می تواند اطلاعات مربوط به حوزه کاری و پژوهشی خود را در صفحه اختصاصی مربوط به خود قرار دهد و با ایجاد گروه های اختصاصی یا عمومی، امکان استفاده دیگران را از منابع کتابخانه ای خود فراهم آورد. در صفحه مربوط به این بخش در سایت زوترو، نظام جستجوی افراد و گروه ها وجود دارد که می تواند برای جستجوی گروه های مورد علاقه مورد استفاده قرار

گیرد. صفحات شخصی در زوترو دارای مزایای قابل توجهی به شرح زیر هستند:

۱. مشاهده سابقه علمی افراد و دسترسی به کتابخانه ایجاد شده به وسیله آنها.
۲. ایجاد صفحه شخصی و دعوت از دیگران برای مشاهده حوزه‌های مطالعاتی خود.

۳. از طریق ایجاد صفحه شخصی می‌توان با استفاده از سرور زوترو برای دیگر اعضای گروه پیغام فرستاد و یا این که یافته‌های تحقیقاتی خود را به اطلاع دیگران رسانید تا از هم فکری دیگر اعضا برای پیش برد کارهای پژوهشی خود استفاده کرد.

۴. هنگامی که کتابخانه شخصی با سرور زوترو همگام‌سازی گردد، می‌توان در صفحه شخصی خود با استفاده از لینک **My Library** ، به کتابخانه خود دسترسی داشته باشیم.

## ثبت نام در سایت زوترو

برای ایجاد گروه‌ها یا صفحات شخصی در زوترو ابتدا باید در سایت زوترو ثبت نام نماییم. برای ثبت نام ابتدا باید به آدرس [www.zotero.org](http://www.zotero.org) مراجعه کرده و سپس روی لینک **Register** در گوشه سمت راست بالای صفحه زوترو کلیک کنیم. سپس باید در صفحه مربوط به ثبت نام، تمامی بخش‌های زیر تکمیل گردد:

۱. در قسمت **Your user name**، نام کاربری مورد نظر خود را وارد کنید.
۲. در قسمت **Email**، نشانی پست الکترونیک خود را وارد کنید.
۳. در قسمت **Password**، رمز عبور را وارد کنید.
۴. رمز عبور انتخابی خود را دوباره در قسمت **Retype Password** وارد کنید.
۵. در قسمت انتهایی فرم ثبت نام **Type Both**

**Words Below** دو کلمه به طور غیر معمول نوشته شده است که باید این دو کلمه را در کادر زیر آن وارد کنید.

۶. با انتخاب گزینه **Register** در انتهای فرم، ثبت نام را به پایان برسانید.

### ورود به صفحه شخصی

بعد از ثبت نام و ایجاد نام کاربری در زوترو، می توان از طریق اینترنت به صفحه شخصی خود وارد شد. برای ورود به صفحه شخصی، به سایت زوترو [www.zotero.org](http://www.zotero.org) مراجعه کرده و روی گزینه **Login** در گوشه سمت راست بالای سایت کلیک کنیم و سپس نام کاربری و رمز عبور خود را وارد نماییم. برای خروج از صفحه شخصی نیز باید روی گزینه **Logout** در گوشه بالای سمت راست صفحه زوترو کلیک کنیم. پس از ورود به صفحه شخصی، امکان ویرایش اطلاعات شخصی و پژوهشی خود را خواهیم داشت. در این بخش، فهرست نام کاربران مورد علاقه محقق و همچنین لینک گروه هایی که در آنها عضویت دارد، ذکر شده است. در هر صفحه شخصی چهار گزینه اصلی شامل **Support**، **People**، **Groups** و **My Library** وجود دارد:

- در گزینه **My Library**، امکان مشاهده کتابخانه شخصی وجود دارد.
- در گزینه **Groups**، نام و مشخصات گروه هایی که در کاربر در آنها عضویت دارد نمایش داده می شود. در این بخش امکان عضویت یا مشاهده سایر گروه ها نیز وجود دارد. گروه های جدید نیز در همین قسمت ایجاد و سازماندهی می شوند.
- با انتخاب گزینه **People**، امکان مشاهده صفحات شخصی دیگران وجود دارد. همچنین با مراجعه به آدرس <http://www.zotero.org/people> می توان فهرستی از اسامی افرادی که در زوترو عضویت دارند را مشاهده کرد.
- با استفاده از گزینه **Support**، امکان دسترسی به راهنمای برنامه وجود دارد.

زوترو برای برقراری ارتباط بین اعضای این سامانه از یک نظام پیام‌رسانی کوتاه استفاده می‌کند. بعد از وارد شدن به صفحه شخصی و انتخاب گزینه **Inbox** امکان مشاهده یا ارسال پیام وجود دارد.

## ویرایش صفحه شخصی

پس از ورود به سایت زوترو امکان ویرایش و تکمیل اطلاعات وجود دارد. در این بخش به مانند تصویر زیر پنج قسمت **Account**، **Profile**، **C.V.**، **Privacy** و **Email** وجود دارد.

تنظیمات مربوط به نام کاربری و رمز عبور و همچنین تغییر آدرس پست الکترونیک را در برگ **Account** انجام می‌پذیرد.

۱. در برگ **Profile** امکان تغییر نام، محل زندگی یا کار، رشته‌های تحقیقاتی مورد علاقه، آدرس صفحه وب شخصی و عکس وجود دارد.

۲. **Real Name** برای درج نام

۳. **Location**، نام محل زندگی یا محل کار

۴. **Disciplines**، برای افزودن رشته‌ها و موضوعات مرتبط

۵. **Affiliation**، برای درج نام مؤسسه یا شرکت محل کار

۶. **About you**، برای ارائه توضیحاتی در رابطه با زندگی‌نامه یا زمینه کاری خود

۷. **Website** برای افزودن آدرس صفحه وب شخصی

۸. **Upload a new profile picture**، برای افزودن عکس

۹. **Save Profile** برای ذخیره تغییرات

۱۰. در برگ **C.V.**، رزومه کاری و سوابق علمی پژوهشی خود را اضافه کنید و در صورت لزوم تغییراتی در آن ایجاد کنید.

۱۱. در برگ **Privacy** نیز امکان انجام تنظیمات بخش‌های مختلف در رابطه با مشاهده اطلاعات توسط دیگران وجود دارد.

با انتخاب گزینه **Library Publish Entire**، تمامی

منابع کتابخانه‌ای شما توسط دیگران قابل مشاهده خواهد بود. در صورتی که گزینه **Publish Notes** را انتخاب کنید، امکان مشاهده یادداشتهای شما برای دیگران فراهم می‌شود. چنانچه گزینه **Hide from search engine** را انتخاب کنید، اطلاعات صفحه شخصی شما توسط موتورهای جستجو بازاریابی نخواهد شد. در نهایت با انتخاب گزینه **Update Settings** تغییرات را به روزرسانی کنید.

در برگ **Email** علاوه بر درج آدرس پست الکترونیک، تنظیمات مربوط به ارسال یا دریافت پیام نیز انجام می‌گیرد. در این برگ چهار گزینه وجود دارد. با انتخاب گزینه اول، این امکان را به تمامی اعضای زوترو می‌دهید تا برای شما پیامی بفرستند. انتخاب گزینه دوم، به مدیران گروه‌ها اجازه می‌دهید که برای شما دعوت نامه عضویت گروه خود ارسال کنند. در صورتی که متولی یک گروه در زوترو باشید، با انتخاب گزینه سوم به اعضای زوترو اجازه می‌دهید تا برای عضویت در گروه درخواست عضویت بفرستند. با انتخاب گزینه آخر، به دیگر کاربران اجازه می‌دهید که از طریق پست الکترونیک، لینک صفحه شخصی شما را در صفحه شخصی خود اضافه کنند. با انتخاب گزینه **Update Settings**، تغییرات در سرور زوترو به روزرسانی می‌شود.

## ایجاد و سازماندهی گروه‌ها در زوترو

گروه‌های پژوهشی که بر اساس موضوعات مختلف تشکیل می‌شود یکی از بهترین روش‌ها برای به اشتراک‌گذاری منابع اطلاعات علمی و پژوهشی است. با استفاده از امکاناتی که زوترو برای ایجاد و سازماندهی گروه‌ها فراهم کرده است، ارتباط بهتری بین همکاران پژوهشی در یک گروه یا استفاده دیگران از منابع کتابخانه‌ای و یادداشتهای فراهم آمده است.

برای ایجاد یک گروه در زوترو روی نشانگر **New Group** در بالای ستون سمت چپ در قاب کتابخانه زوترو کلیک کنید یا به آدرس

<http://www.zotero.org/groups> مراجعه کرده و گزینه **New Group Create** را انتخاب کنید. در این مرحله با ظاهر شدن پنجره گروه، نام و نوع گروه را مشخص کنید. با انتخاب گزینه **Create Group** در پایین این پنجره، گروه ایجاد می‌شود.

برای تنظیمات بیشتر گزینه **settings** در بالای صفحه گروه را انتخاب کنید. در این بخش امکان انجام تمامی تنظیمات مربوط به گروه شامل اعضای گروه، نام و نوع گروه و همچنین سطح دسترسی آنان وجود دارد.

## انواع گروه‌ها در زوترو

زوترو برای استفاده بهتر کاربران در گفتگوی متنی سه نوع گروه در نظر گرفته است. گروه عمومی که همه کاربران می‌توانند به اطلاعات آن دسترسی داشته باشند، گروه خصوصی که تنها کاربرانی که به این گروه دعوت شده‌اند اجازه دسترسی دارند. گروه شخصی که فقط کاربر با درج نام و کلمه عبور به آن دسترسی دارد.

گروه‌های عمومی، این گروه برای ایجاد یک گروه بزرگ برای بحث‌ها و همکاری‌های علمی مفید است. تمامی افراد امکان مشاهده منابع و یادداشت‌ها را دارند. صفحه گروه عمومی است و هر شخصی که مایل باشد می‌تواند در این نوع گروه‌ها عضو شود. اگر گروه یک کتابخانه عمومی داشته باشد، مدیر گروه می‌تواند امکان مشاهده منابع کتابخانه را محدود کند.

گروه‌های خصوصی: گروه‌های خصوصی امکان همکاری و تبادل پیام بین اعضای یک گروه را فراهم می‌آورد. در این گروه تنها کاربرانی که به این گروه دعوت شده‌اند اجازه دسترسی به اطلاعات یا مشاهده منابع کتابخانه و یادداشت‌ها را دارند. گروه‌های خصوصی به‌طور کامل از دید موتورهای جستجوی گروه‌ها پنهان است و نمی‌توان مطالب و محتوای آنها را در نتایج جستجو یافت. صفحه ویژه این گروه نیز از

طریق صفحات عمومی قابل مشاهده نیست.

گروه‌های شخصی: اطلاعات این گروه شخصی است و هیچ فردی امکان مشاهده آن را ندارد.

## در مجموع سه نقش برای اعضا در یک گروه وجود دارد:

مدیران گروه: مدیران گروه در واقع صاحبان اصلی گروه هستند که گروه توسط آنان ایجاد و سازماندهی شده است. آنها می‌توانند وضعیت گروه را از خصوصی به عمومی و بالعکس تغییر داده و همچنین دسترسی افراد را محدود کرده یا افزایش دهند.

گردانندگان گروه: آنها تمام اختیارات یک مدیر گروه را دارند و همچنین می‌توانند گروه را حذف کرده یا به فرد دیگری انتقال دهند.

اعضای عادی: این افراد تنها حق استفاده از امکانات گروه، تحت شرایط خاص، را دارند.

## استفاده از کتابخانه گروه

کتابخانه‌های موجود در گروه را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد. این تقسیم بندی توسط مدیران و گردانندگان گروه تعیین می‌شود.

۱. کتابخانه‌ای که هر فرد امکان مشاهده محتوای آن را دارد.

۲. کتابخانه‌ای که فقط اعضای گروه امکان مشاهده آن را دارند.

۳. کتابخانه‌ای که تنها مدیران و متولیان یک گروه می‌توانند آن را مشاهده کنند. با توجه به نظر مدیران و متولیان گروه‌ها، در بعضی گروه‌ها همه اعضای گروه می‌توانند کتابخانه را ویرایش کنند یا یک رکورد کتابخانه را حذف نمایند و در بعضی دیگر تنها مدیران توانایی انجام چنین کاری را دارند.



در صورتی که امکان افزودن منابع را به کتابخانه گروه داشته باشید، منابع مورد نظر را انتخاب کرده و آنها را با استفاده از ماوس به کتابخانه گروه بکشید. گروه‌ها با نشانگرهای خاصی مشخص شده‌اند.

## تنظیمات گروه در زوترو

برای انجام تنظیمات مربوط به دسترسی دیگران به گروه، در صورتی که مدیر یا متولی گروه هستید با استفاده از نام کاربری و کلمه عبور وارد سایت زوترو شوید و گزینه **Groups** را انتخاب کنید. در این بخش، اسامی گروه‌هایی که ایجاد کرده‌اید یا در آنها عضویت دارید قابل مشاهده است. برای انجام تغییرات، روی عنوان گروه مورد نظر کلیک کنید تا صفحه مشخصات گروه به مانند شکل زیر باز شود. در این صفحه گزینه **Group Settings** را انتخاب کرده و تنظیمات را انجام دهید.

صفحه تنظیمات گروه شامل سه برگ **Members**، **Groups** و **Library** است که توسط آنها می‌توان نوع گروه، نقش اعضای گروه، طریقه استفاده اعضا از گروه کتابخانه، فرستادن دعوتنامه برای اعضای سایت زوترو و ... را تعیین کرد.

برگ **Groups** مربوط به تغییرات ظاهری گروه است. گزینه زیر در این قسمت وجود دارد:

۱. **Group Name** برای درج نام گروه
۲. **Discription** برای ارائه توضیحاتی در رابطه با گروه
۳. **Disciplines** برای درج رشته‌ها و موضوعات مرتبط با گروه
۴. **Group Type** برای تعیین نوع گروه
۵. **Upload a new group picture** برای افزودن تصویر
۶. **Group URL** برای درج آدرس صفحه اینترنتی مرتبط به گروه
۷. **Save Settings** برای ذخیره تغییرات
۸. **Owner Options** برای انجام تنظیمات کلی و

همچنین حذف گروه.

۹. برگه Members مربوط به نقش اعضای گروه و دعوت اعضای جدید به گروه است.

۱۰. Send more invitations برای ارسال دعوت نامه جدید

۱۱. Update Roles برای تعریف و تغییر نقش اعضای گروه

۱۲. Member Invitations برای مشاهده اسامی کاربرانی که به گروه دعوت شده اند.

در برگ Library امکان انجام تنظیمات مربوط به کتابخانه گروه و سطح دسترسی افراد وجود دارد. در این بخش گزینه‌های زیر وجود دارد:

۱. Library Reading برای انجام تنظیمات مربوط به مشاهده کتابخانه توسط دیگران. در این بخش دو گزینه وجود دارد: امکان مشاهده کتابخانه برای عموم یا برای اعضای گروه.

۲. Library Editing برای انجام تنظیمات مربوط به ویرایش کتابخانه توسط دیگران. در این قسمت دو گزینه وجود دارد: با انتخاب گزینه اول به تمامی اعضا امکان ویرایش کتابخانه را می‌دهید. در صورت انتخاب گزینه دوم تنها مدیران و متولیان گروه اجازه ویرایش کتابخانه را دارند.

۳. File Editing برای تنظیم اجازه دسترسی و ویرایش فایل‌ها. با انتخاب گزینه اول به تمامی اعضای گروه اجازه ویرایش فایل‌های گروه داده می‌شود. با انتخاب گزینه دوم، ویرایش فایل‌ها تنها توسط متولیان و مدیران گروه انجام می‌شود.

۴. Save Settings برای ذخیره تغییرات

## تبادل اطلاعات بین گروه‌ها از طریق وب سایت

هر گروه در زوترو دارای یک صفحه وب اختصاصی است. برای گروه‌های عمومی این صفحه همانند یک صفحه عمومی برای کارهای مشارکتی گروه است. برای

گروه‌های خصوصی نیز این صفحه راهی برای ورود اعضای گروه و ارتباط آنها است. هر گروه دارای کتابخانه مخصوص به خود است که با توجه به تنظیمات سازندگان گروه، اعضای گروه یا دیگر کاربران می‌توانند این کتابخانه را ببینند و از آن استفاده کنند. همان‌طور که پیش از این ذکر شد، راه‌های مختلفی برای مشترک کردن دیگران در کتابخانه وجود دارد. برای مثال، می‌توانید فایل **RDF** کتابخانه را تهیه کرده و در اختیار دیگران قرار دهید. یا اینکه با گرفتن گزارش یا تهیه کتابنامه از کل یا بخشی از کتابخانه، دیگران را در استفاده از کتابخانه خود سهم کنید.